

Manuál pro uživatele

Aplikace pro detekci rizikových zakázek (ADRZ)

T A
Č R

Program **Omega**

ADRZ vznikla v rámci projektu č. TD020099 *Empirické modely manipulace s veřejnými zakázkami: Evidence z České republiky*, který je řešen s finanční podporou TA ČR.

Obsah

Obsah	3
Úvod	4
1 Technický návod k používání ADRZ	5
1.1 Otevření souboru s aplikací - spuštění aplikace.....	5
1.2 Nahrání datové základny VZ.....	6
1.3 Specifikace časového období a segmentu VZ - Volba filtrování VZ.....	9
1.4 Automatizovaný přepoččet dat	12
1.5 Volba kritérií rizikového chování	14
1.6 Výběr percentilů rizikivosti zakázek	16
1.7 Zobrazení výsledného souboru rizikových zakázek	18
1.8 Popis výstupů ADRZ v MS Excel	21
2 Jak správně volit filtrovací proměnné a kritéria?	23
2.1 Volba filtrovacích proměnných – podrobný popis.....	23
2.1.1 Filtrovací proměnné povinně volitelné.....	23
2.1.2 Filtrovací proměnné volitelné	24
2.2 Volba kritérií rizikového chování	26
2.2.1 Rozdíl odhadované hodnoty a vysoutěžené ceny (v ADRZ je „rozdíl cen“)	27
2.2.2 Předpokládaná hodnota VZ nastavená těsně pod limitem pro zjednodušené podlimitní řízení (v ADRZ „Podlimitní zakázky“).....	28
2.2.3 Nízký počet nabídek v řízení (v ADRZ „Počet nabídek“)	29
2.2.4 Excesivní počet zakázek v jednacím řízení bez uveřejnění (v ADRZ „JŘBU“)	30
2.2.5 Velký počet zakázek šetřených ÚOHS (v ADRZ „Šetřeno ÚOHS“)	31
3 Příklady nejčastějších problémů při využívání ADRZ	32
3.1 Vzorek zakázek po vyfiltrování vykazuje příliš málo pozorování	32
3.2 Seznam rizikových zakázek je příliš málo početný	33
3.3 Realizace filtrovacích proměnných se zobrazují neuspořádaně.....	33
3.4 Seznam rizikových zakázek je příliš rozsáhlý	33
Příloha – Kategorizace CPV kódů na 1. úrovni agregace	34

Úvod

Aplikace pro detekci rizikových veřejných zakázek (ADRZ) je nástroj umožňující identifikovat veřejné zakázky, které se odlišují od „standardních“ veřejných zakázek a vykazují rizikové znaky. Základní výhodou a novostí tohoto nástroje je jeho flexibilita, adresnost při detekci rizikových zakázek a uživatelská přívětivost. Uživatel si může volit jak segment zakázek, který ho specificky zajímá, tak kombinace typů rizikového chování, které považuje pro daný segment zakázek za důležité.

V tomto manuálu Vám předkládáme návod, jak ADRZ efektivně používat. Dokument je rozdělen do tří kapitol. V první kapitole se naučíte s aplikací pracovat. Naleznete v ní podrobný popis práce s ADRZ od otevření aplikace až po vygenerování seznamu rizikových zakázek. Ve druhé kapitole se naučíte, jak správně filtrovat zakázky a volit kritéria, která reflektují typy rizikovosti zakázek. Ve třetí kapitole najdete příklady nejčastějších problémů, se kterými se mohou uživatelé setkat při používání ADRZ a jejich řešení.

Příloha k dokumentu pak stručně informuje uživatele o kategorizaci zakázek podle kódů CPV na 1. úrovni jejich agregace.

1 Technický návod k používání ADRZ

V této kapitole se seznámíte s Aplikací pro detekci rizikových zadavatelů (ADRZ) a naučíte se s ní pracovat.

Co potřebujete vědět, než začnete ADRZ používat:

- Kde je na pevném disku uložený soubor „aplikace_ADRZ.xlsm“, který obsahuje Macro s aplikací ADRZ.
- Kde je uložený soubor s podkladovou databází VZ „data_ADRZ.xlsx“ (soubor musí být uložen na pevném disku ve formátu .xlsx).
- Na jaký segment a na jaké časové období zakázek se chcete zaměřit.
- Jaké typy rizikového chování chcete analyzovat (doporučení, jak správně volit sledovaný segment VZ a typy rizikového chování, najdete ve druhé kapitole „Jak správně volit filtrovací proměnné a kritéria?“).

Následující podkapitoly se věnují jednotlivým krokům používání ADRZ. Jedná se o těchto osm kroků:

1. Otevření souboru s aplikací - spuštění aplikace
2. Nahrání datové základny VZ
3. Specifikace časového období a segmentu VZ - Volba filtrování VZ
4. Automatizovaný prepočet dat
5. Volba kritérií rizikového chování
6. Výběr percentilů rizikového chování
7. Zobrazení rizikových zakázek
8. Práce s výstupy ADRZ

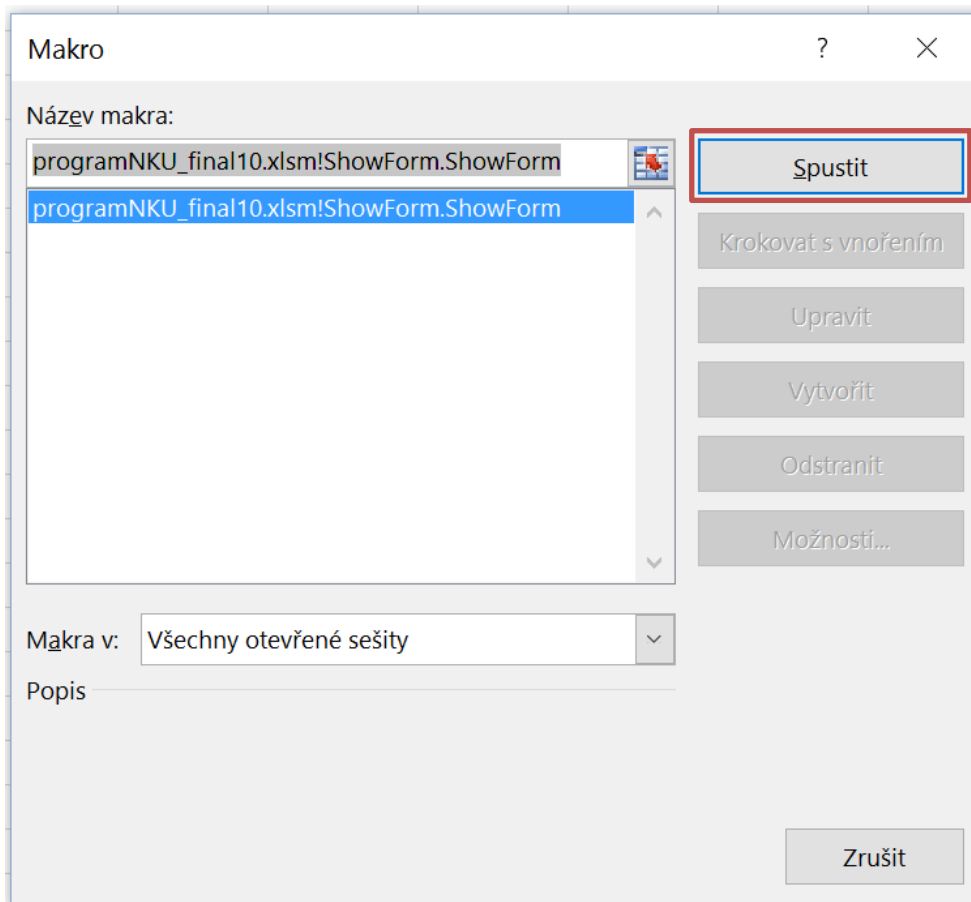
V následujících podkapitolách najdete podrobný popis jednotlivých kroků včetně jejich vizuálního zobrazení v ADRZ.

1.1 Otevření souboru s aplikací - spuštění aplikace

Prvním krokem ke spuštění ADRZ je otevření souboru v programu MS Excel, ve kterém se nachází předprogramované Makro aplikace ADRZ a spuštění tohoto Makra.

Otevřete soubor „aplikace_ADRZ.xlsm“ a spusťte Makro stisknutím kombinace tlačítek ALT + F8. Stisknutí tlačítek vede k otevření uživatelského okna (obr. 1). V uživatelském okně zvolte tlačítko Run („Spustit“ v české verzi MS Excel) (vyznačené v Obr. 1 červeným obdélníkem), pomocí kterého spustíte ADRZ.

Obr. 1 – Spuštění ADRZ pomocí funkce Makro v MS Excel

Poznámka 1: Pro správné spuštění ADRZ je nutné mít administrátorem povolenou možnost využívat v MS Excel funkci Makro.

Bylo-li je příslušné Makro s aplikací ADRZ spuštěno, lze přistoupit k dalšímu kroku, což je nahrání podkladové datové základny VZ do aplikace ADRZ.

1.2 Nahrání datové základny VZ

Po spuštění Makra s aplikací ADRZ, se automaticky otevře nové uživatelské okno (Obr. 2), s nímž bude uživatel pracovat, dokud se nedostane k finálnímu seznamu rizikových zakázek.

Prvním krokem při práci s uživatelským oknem je nahrání podkladové datové základny.

Poznámka 2: Pro nahrání datové základny VZ je nutné, aby uživatel věděl, kde se na pevném disku databáze VZ nachází!

Pro nahrání datové základny VZ stiskněte v uživatelském oknu ADRZ tlačítko „**Otevři datový soubor**“, které se nachází v levém horním rohu uživatelského okna (vyznačené v Obr. 2 červeným obdélníkem).

Obr. 2 - Spuštěná aplikace ADRZ – otevření datového souboru

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty **Otevři datový soubor** Vyber sešit se vstupními daty

Nastavení filtrace zakázek

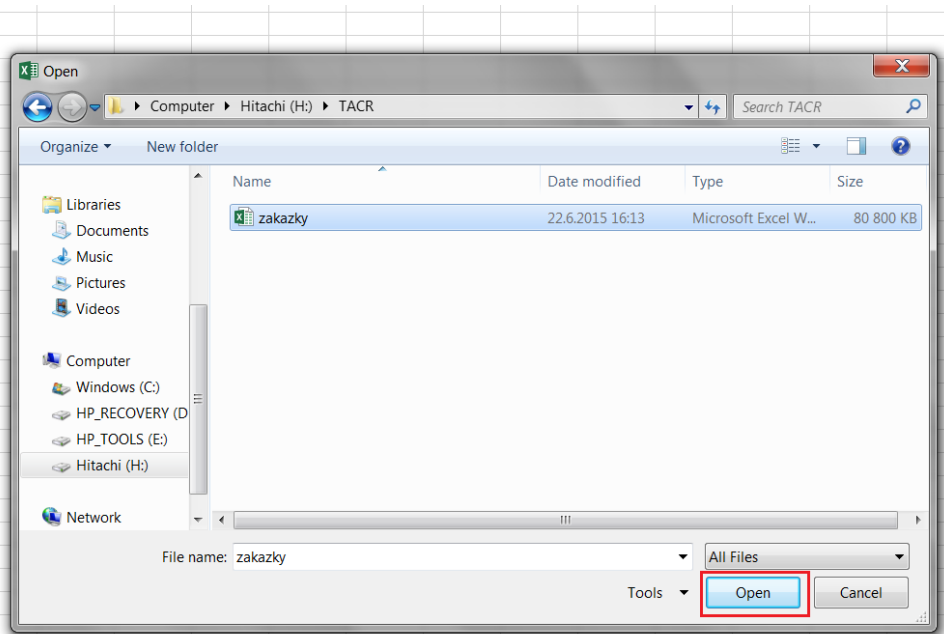
Filtrované proměnné Filtrované hodnoty

Pokračui

Poznámka 3: Soubor se vstupními daty o VZ musí být uložen na pevném disku ve formátu .xlsx. V případě, že je podkladová databáze uložena v jiném formátu, je nutné využít standardních nástrojů MS Excel pro změnu formátu podkladové databáze.

Cestu k datové základně VZ uložené na pevném disku lze specifikovat způsobem standardním pro OS Windows (Obr. 3).

Obr. 3 - Aplikace ADRZ – Načtení podkladové základny

Posledním krokem nutným k načtení vstupních dat do ADRZ je specifikace sešitu v MS Excel, ze kterého se data nahrají. Tento krok se realizuje výběrem z rolety možností v pravém horním rohu uživatelského okna s popisem „**Vyber sešit se vstupními daty**“ (vyznačené v Obr. 4 červeným obdélníkem). Názvy sešitů, které se nacházejí v souboru s podkladovou databází, se do možností rolety nahrají automaticky.

Obr. 4 - Aplikace ADRZ – Specifikace sešitu MS Excel se vstupními daty

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty

Vyber sešit se vstupními daty

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné

Filtrované hodnoty

Poznámka 4: Aby bylo jednoznačné, která data se do ADRZ nahrají, doporučujeme uživateli, aby si podkladovou databázi VZ připravil do takového formátu, v němž bude podkladový soubor se vstupními daty obsahovat pouze jeden pracovní sešit. Je-li uživatelsky nevyhnutné používat soubor, který obsahuje několik sešitů, aplikace ADRZ umožňuje výběr konkrétního sešitu pro nahrání podkladových dat do ADRZ.

1.3 Specifikace časového období a segmentu VZ - Volba filtrování VZ

Po úspěšném nahrání datové základny do ADRZ a volbě sešitu se vstupními daty přistupujeme k dalšímu kroku. Tímto krokem je specifikace časového období a (sub-) segmentu VZ, na kterém budete provádět analýzu veřejných zakázek.

Specifikace segmentu VZ a časového období se uskutečňuje pomocí tzv. „**filtrovacích proměnných**“ a volby konkrétních realizací těchto proměnných (viz příklad filtrace

v obr. 5). Zaškrtnutím konkrétních realizací filtrovacích proměnných se podkladová databáze redukuje na zakázky, které vyhovují filtrům uživatele.

Obr. 5 - Aplikace ADRZ – Příklad okna s filtrováním vstupních dat VZ

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty Otevři datový soubor Vyber sešit se vstupními daty Přehled VZ

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné

- Typ oznámení
- Kvartál zadání podle formuláře
- Druh zakázky
- VZ financ. z prostředků ES
- CPV úroveň 1

Filtrované hodnoty

- Stavební práce
- Služby
- Dodávky

Pokračuj

Základní před-definované proměnné pro filtrování databáze VZ jsou následující:

- **Typ oznámení**
- **Kvartál zadání VZ**
- **Druh VZ**
- **CPV úroveň 1**
- **Financování z fondů EU**

Seznam možných realizací hodnot těchto proměnných je zobrazen v následující tabulce.

Tab. 1 - Ilustrativní seznam hodnot realizací filtrovacích proměnných

Typ oznámení	Kvartál zadání VZ	Druh VZ	CPV úroveň 1	Financování z fondů EU
Veřejný	2010Q1	Dodávky	Administrativa, ochrana a sociální zabezpečení	Ano
Veřejná soutěž	2010Q2	Služby	...	Ne
Sektorový	...	Stavební práce	...	
DNS	2014Q4		...	
	2015Q1		Zemědělské, lesnické, zahradnické služby a služby v oblasti akvakultury a včelařství	

Poznámka 5: V této části popisujeme pouze technické provedení filtrace databáze VZ. Konkrétními doporučeními, jak má uživatel správně postupovat při filtraci, aby zvolil relevantní časové období a segment VZ, se věnujeme v kapitole 2.1 „Volba filtrovacích proměnných – podrobný popis.“

Poznámka 6: POZOR: Filtrování databáze VZ musí proběhnout tak, aby výsledný soubor dat měl dostatečný počet pozorování. Tomuto tématu se věnujeme detailněji v následujícím kroku (krok č. 4 Automatizovaný přepočítání dat).

Poznámka 7: Aplikace ADRZ je přednastavena tak, aby vedla uživatele ke srovnávání pokud možno co největšího počtu zadavatelů. **Pokud uživatel filtruje zakázky jen podle některých filtrovacích proměnných, předpokládá se, že podle ostatních proměnných si nepřeje vzorek redukovat.** Není proto nutné volit realizace filtrovacích proměnných pro všechny filtrovací proměnné, ale pouze pro ty, kde si uživatel přeje vyloučit některé kategorie zakázek ze srovnání.

Poznámka 8: Možnost upravit způsob filtrace databáze trvá do té doby, dokud uživatel nepřistoupí k dalšímu kroku využívání ADRZ (viz krok č. 4 Automatizovaný přepočítání dat).

1.4 Automatizovaný přepočít dat

Po vyfiltrování databáze VZ na konkrétní segment zakázek a časové období je dalším nutným krokem v používání aplikace ADRZ přepočít dat na úroveň zadavatelů zakázek. Přepočít dat slouží k tomu, aby se charakteristiky zakázek přepočítaly na úroveň průměrných hodnot pro jednotlivé zadavatele a odlišili se tak zadavatelé, kteří se chovají standardně od těch, kteří nadměrně často vykazují symptomy rizikového chování.

Přepočít dat se provede stisknutím tlačítka s příkazem „**Pokračuj**“, které se nachází v pravém dolním rohu uživatelského okna ADRZ (vyznačené v Obr. 6 červeným obdélníkem).

Obr. 6 - Aplikace ADRZ – Příkaz pro přepočít dat

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty Otevři datový soubor Vyber sešit se vstupními daty Přehled VZ

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné

- Typ oznámení
- Kvartál zadání podle formuláře
- Druh zakázky
- VZ financ. z prostředků ES
- CPV úroveň 1

Filtrované hodnoty

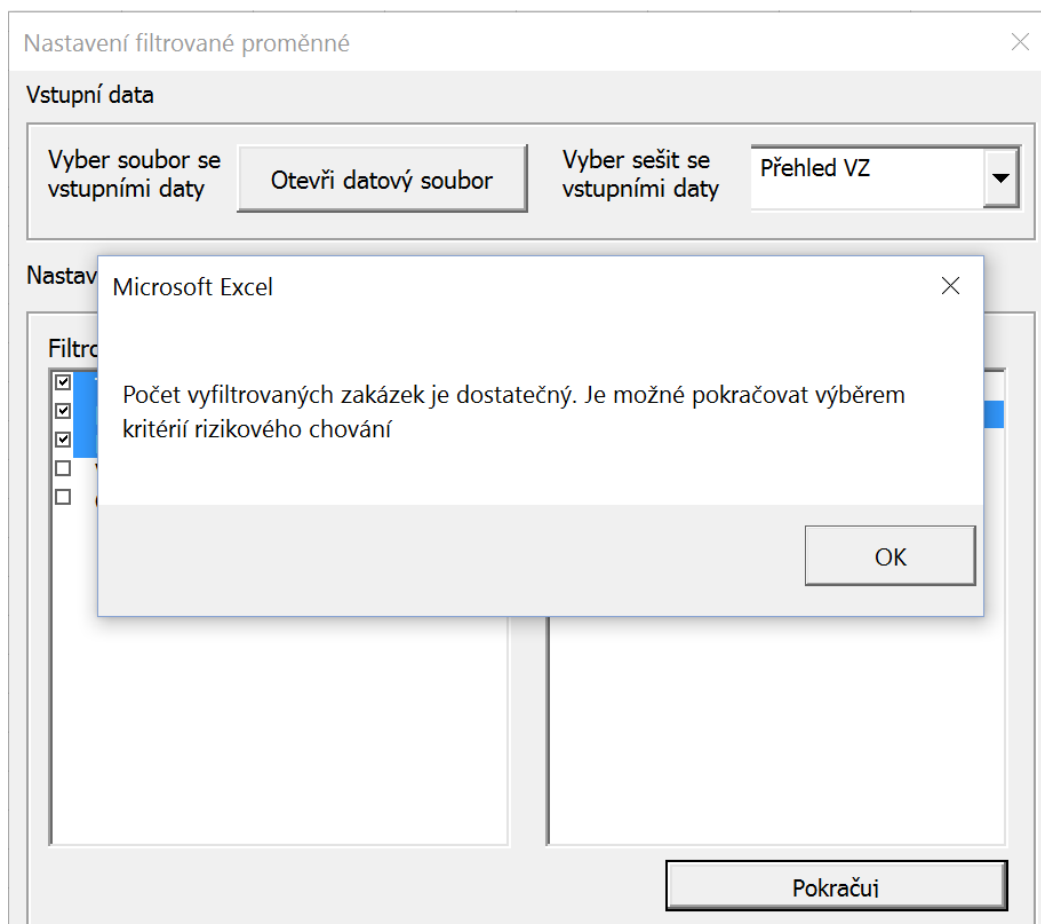
- Stavební práce
- Služby
- Dodávky

Pokračuj

Po přepočtu dat dojde automaticky k zobrazení kontrolního okna (Obr. 7), které umožní uživateli postoupit do další fáze aplikace pouze tehdy, pokud vyfiltrovaná databáze obsahovala dostatečný počet pozorování pro následující statistickou analýzu.

V případě, že uživatel vyfiltroval zakázky na příliš úzký segment VZ nebo na příliš krátké časové období, aplikace ho dál nepustí a uživatel bude vyzván, aby svou volbu filtrace dodatečně upravil. V tom případě je nutné, aby uživatel **redukoval nároky na filtraci** a dosáhl tak zvýšení počtu srovnávaných zakázek.

Obr. 7 - Aplikace ADRZ – Přepočet dat - Kontrolní okno

1.5 Volba kritérií rizikového chování

Dalším krokem vedoucím k vytvoření seznamu rizikových zakázek je volba kritérií, podle kterých se rizikovost zakázek bude vyhodnocovat. Samotná implementace kritérií pro výběr rizikových zakázek je dvoustupňová.

V prvním kroku se vybírá pomocí kritérií seznam potenciálně rizikových zadavatelů, kteří se systematicky chovají nestandardně. V druhém kroku jsou vybrány samotné rizikové zakázky a to ze seznamu všech zakázek přiřazených k rizikovým zadavatelům. K finálnímu výběru zakázek jsou použita ta samá kritéria i jejich percentilové hodnoty jako k výběru rizikových zadavatelů.

Kritéria zvolíte z rolet možností, které se nachází ve spodní části rozšířeného uživatelského okna (vyznačené v Obr. 8 červeným obdélníkem). Uživatelské okno se automaticky rozšíří o možnost volby kritérií po úspěšném kroku 1.4 Automatizovaný přepočet dat.

Obr. 8 - Aplikace ADRZ – Specifikace kritérií rizikovosti zakázek

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty Vyber sešit se vstupními daty

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné	Filtrované hodnoty
☒ Typ oznámení	☐
☒ Kvartál zadání podle formuláře	☒ Stavební práce
☒ Druh zakázky	☐ Služby
☐ VZ financ. z prostředků ES	☐ Dodávky
☐ CPV úroveň 1	

Nastavení kritérií rizikovosti

Kritérium	Porovnávací operátor	Percentil
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

V roletách možností je možné vybírat z následujících kritérií (v závorce jsou uvedené hodnoty, které jsou používány pro detekci rizikovosti zakázky):

- **Rozdíl cen** (Podprůměrný)
- **Podlimitní zakázky** (Nadprůměrně vysoký počet)
- **Počet nabídek** (Podprůměrný)
- **Jednací řízení bez uveřejnění - JŘBU** (Nadprůměrně vysoký počet)
- **Šetření ÚOHS** (Nadprůměrně vysoký počet)

Poznámka 9: V této části popisujeme pouze technické provedení volby kritérií rizikovosti zakázek. Podrobným popisem kritérií rizikovosti zakázek a doporučeními, jaká kritéria má uživatel volit pro zvolené časové období a segment VZ, se zabýváme v kapitole 2.2. Volba kritéria.

Poznámka 10: Seznam kritérií, pomocí kterých lze rizikovosti zakázek analyzovat, je v ADRZ fixně předprogramován. Tento seznam vychází z předešlé teoretické literatury a ze statistické analýzy VZ v České republice, která je nedílnou součástí Metodiky, ale není součástí Manuálu.

Kritéria rizikovosti zakázek lze vzájemně kombinovat. Kombinování kritérií probíhá tak, že uživatel zvolí pomocí rolet ve spodní části uživatelského okna dvě až maximálně tři kritéria, pomocí kterých bude vyhodnocovat rizikovost zakázek.

Poznámka 11: Kombinace více kritérií rizikovosti zakázek nutně zkracuje výsledný seznam rizikových zakázek, protože na výsledný seznam rizikových zakázek klade dodatečné nároky, které nemusí všechny zakázky splňovat. **Proto nedoporučujeme kombinovat více jak tři kritéria, za ideální počet považujeme jedno až dvě.**

Pokud chce uživatel upravit výběr zvolených kritérií, lze tento výběr jednoduše změnit novou volbou v roletě možností s kritérii.

Pokud chce uživatel zrušit celý výběr kritérií, lze volbu smazat stisknutím tlačítka „**Vymaž výběr kritérií**“ (vyznačené v Obr. 8 žlutým obdélníkem).

1.6 Výběr percentilů rizikovosti zakázek

Po volbě kritérií rizikovosti zakázek přistupujeme k výběru percentilů rizikovosti, což je poslední krok před finálním zobrazením seznamu rizikových zakázek. Percentily hodnot kritérií slouží k vyjádření míry odchýlení zadavatelů od standardu chování ostatních zadavatelů při zadávání zakázek. V druhém kroku se tyto hodnoty využívají (pokud je to možné) k výběru rizikových zakázek, které jsou přiřazeny k vybraným rizikovým zadavatelům.

Obr. 9 - Aplikace ADRZ – Volba kritických percentilů

The screenshot shows the 'Nastavení filtrované proměnné' (Filtering variable settings) window. It is divided into three main sections:

- Vstupní data (Input data):** Contains a file selection area with a button 'Otevři datový soubor' and a dropdown menu 'Přehled VZ'.
- Nastavení filtrace zakázek (Order filtering settings):**
  - Filtrované proměnné (Filtered variables):** A list of variables with checkboxes. Selected items include 'Typ oznámení', 'Kvartál zadání podle formuláře', and 'Druh zakázky'.
  - Filtrované hodnoty (Filtered values):** A list of values with checkboxes. The selected value is 'Stavební práce'.
  - A 'Pokračuji' (Continue) button is located at the bottom right of this section.
- Nastavení kritérií rizikovosti (Risk criteria settings):**
  - Kritérium (Criterion):** A dropdown menu currently showing 'Počet nabídek'.
  - Porovnávací operátor (Comparison operator):** A dropdown menu currently showing 'Méně nebo rovno'.
  - Percentil (Percentile):** A dropdown menu currently showing '15'. A red box highlights this dropdown, and a yellow box highlights the comparison operator dropdown.
  - Buttons at the bottom: 'Vymaž výběr kritérií' (Clear criterion selection) and 'Zobraz zakázky' (Show orders).

Pro volbu míry kritické odchylky od průměrného chování se v aplikaci ADRZ používá volba percentilu, kterou lze uskutečnit pomocí rolety možností v pravém spodním rohu uživatelského okna ADRZ (vyznačené v Obr. 9 červeným obdélníkem).

Čím rizikovější zakázky si uživatel přeje zobrazit, tím vzdálenější hodnotu od standardu chování (tj. vzdálenější od 50. percentilu) musí uživatel zvolit. Aplikace

ADRZ předpokládá, že nejrizikovější zakázky se nachází na extrémech distribuce chování zadavatelů, to znamená na nejvyšších (resp. nejnižších) percentilech zvoleného kritéria (v závislosti od konkrétního kritéria rizikového chování).

Poznámka 12: Nabídka percentilů, ze kterých lze volit kritický percentil, je v ADRZ pevně navázaná na jednotlivá kritéria. Kritický percentil tedy v podstatě nelze zadat „chybně“.

Poznámka 13: Při zvolení percentilů, které jsou víc vzdálené od 50. percentilu, uživatel v podstatě snižuje počet zakázek, které budou označeny jako rizikové. Přiblížením zvoleného percentilu k 50. percentilu naopak uživatel prodlužuje seznam zobrazených zakázek.

Ke každému kritériu je v ADRZ automaticky přiřazen i tzv. „**porovnávací operátor**“ (vyznačené v Obr. 9 žlutým obdélníkem). Porovnávací operátory informují uživatele, jestli bude jako riziková označena zakázka, která je v porovnání k standardu rizikivosti vysoce nadprůměrná nebo naopak vysoce podprůměrná.

Porovnávací operátory jsou v ADRZ pevně navázány na konkrétní kritéria rizikivosti zakázek.

Poznámka 14: Je nutné, aby uživatel zvolil kritický percentil každého posuzovaného kritéria. V opačném případě nebude brán v ADRZ zřetel na kritéria, u kterých nebyl zvolen kritický percentil.

1.7 Zobrazení výsledného souboru rizikových zakázek

Posledním krokem, pomocí kterého se uživatel dopracuje k finálnímu seznamu rizikových zakázek, je příkaz „**Zobraz zakázky**“, který se nachází v pravém dolním rohu uživatelského okna (vyznačené v Obr. 10 červeným obdélníkem).

Obr. 10 - Aplikace ADRZ – Příkaz pro zobrazení seznamu rizikových zakázek

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty Vyber sešit se vstupními daty

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné

- Typ oznámení
- Kvartál zadání podle formuláře
- Druh zakázky
- VZ financ. z prostředků ES
- CPV úroveň 1

Filtrované hodnoty

- Stavební práce
- Služby
- Dodávky

Nastavení kritérií rizikovosti

Kritérium	Porovnávací operátor	Percentil
<input type="text" value="Počet nabídek"/>	<input type="text" value="Méně nebo rovno"/>	<input type="text" value="15"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Po stisknutí příkazu „**Zobraz zakázky**“ aplikace ADRZ vygeneruje kontrolní okno (příklad na Obr. 11), ve kterém aplikace spočítá, kolik zakázek se bude nacházet na výsledném seznamu rizikových zakázek.

Obr. 11 - Aplikace ADRZ – Kontrolní okno zobrazující počet vyselektovaných zakázek

Nastavení filtrované proměnné

Vstupní data

Vyber soubor se vstupními daty Vyber sešit se vstupními daty

Nastavení filtrace zakázek

Filtrované proměnné

- Typ oznámení
- Kvartál zadání podle formuláře
- Druh zakázky
- VZ financ. z prostředků ES
- CPV úroveň 1

Filtrované hodnoty

- Stavební práce
- Služby
- Dodávky

Microsoft Excel

Počet rizikových zakázek je 1245. Jejich seznam se zobrazí po zavření tohoto okna. I nadále můžete pokračovat v používání programu a měnit parametry výběru, již realizovaný výběr však bude přepsán.

Nastavení kritérií rizikovosti

Kritérium	Porovnávací operátor	Percentil
Počet nabídek	Méně nebo rovno	15

Pokud uživatel souhlasí s počtem vyselektovaných zakázek a považuje nastavení podmínek pro ADRZ za správné, může přistoupit k zobrazení samotného seznamu rizikových zakázek. Aplikace ADRZ vygeneruje tento seznam automaticky **po kliknutí na tlačítko OK v kontrolním oknu s počtem rizikových zakázek.**

Po tomto kroku bude vygenerován nový soubor v MS Excel, který obsahuje listy Rizikové zakázky a Zadané podmínky.

Poznámka 15: Přeje-li si uživatel změnit předešlou volbu některých podmínek (například volbu percentilů, odstranit/přidat některé kritérium), může tak ještě udělat jednoduchým návratem do uživatelského okna ADRZ. K tomu je však nutné, aby uživatel nezavřel uživatelské okno po vygenerování souboru s rizikovými zakázkami. Jakmile uživatel změní podmínky, automaticky se obnoví i celý soubor s rizikovými zakázkami. Pokud si uživatel přeje výsledky průběžně ukládat, tak to musí provést manuálně při každé změně podmínek výběru.

1.8 Popis výstupů ADRZ v MS Excel

Soubor, který byl vygenerovaný v MS Excel, obsahuje listy Rizikové zakázky a Zadané podmínky.

První z těchto listů, list Rizikové zakázky, obsahuje seznam zakázek, které náleží k vygenerovanému seznamu rizikových zakázek.

Obr. 12 – Rizikové zakázky

1	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
	Evid. číslo v IS VZ US	Stadium VZ	Druh ZR	Příznak Druhu ZR	Typ oznámení	Limit deklarovaný	Kvartál zadání podle formulářů	VZ zadána dne	První formulář	První zadávací formulář	Poslední formulář	Hodnota VZ	Typ ověření hodnoty	Předběžná hodnota celková	Konečná hodnota celková	Konečná hodnota položková	Kapitola SR
58706	60062067	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	27.05.2011	04.07.2011	04.07.2011	04.07.2011	04.07.2011	5155139	KCC KCP	5200000	5155139	5155139	335
58807	60062224	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	03.06.2011	12.07.2011	12.07.2011	12.07.2011	12.07.2011	236128	KCC KCP	236128	236128	236128	
58873	60062329	3 UR	UR	Veřejný	Podtl.	2011Q4	26.09.2011	11.07.2011	11.07.2011	27.10.2011	27.10.2011	114660192	KCC KCP	92789456	114660192	114660192	
58814	60062399	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	03.05.2011	12.07.2011	12.07.2011	12.07.2011	12.07.2011	289212	KCC KCP	289212	289212	289212	
58857	60062533	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	07.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	131144	KCC KCP	145454.5469	131144	143066.3594	
58988	60062534	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	13.05.2011	21.07.2011	21.07.2011	21.07.2011	21.07.2011	1757912	KCC KCP	1800000	1757912	1757912	
59003	60062554	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	12.04.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	4801948	KCC KCP	5000000	4801948	4801948	
59004	60062555	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	07.06.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	1033064	KCC KCP	1150000	1033064	1033064	
59005	60062556	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	10.06.2010	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	1724380	KCC KCP	1800000	1724380	1724380	
59006	60062557	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	07.06.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	4344452	KCC KCP	4500000	4344452	4344452	
59021	60062578	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	27.05.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	348888	KCC KCP	348888	348888	348888	
59030	60062592	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	17.06.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	15.07.2011	3557647	KCC KCP	3557647	3557647	3557647	
59099	60062737	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	11.07.2011	19.07.2011	19.07.2011	19.07.2011	19.07.2011	3537322	KCC KCP	2806186	3537322	3537322	
59131	60062781	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	03.03.2011	26.07.2011	26.07.2011	26.07.2011	26.07.2011	548395	KCC KCP	600000	548395	548395	
59158	60062823	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	27.06.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	236577	KCC KCP	236577	236577	236577	
59162	60062828	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	22.06.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	4403068	KCC KCP	5000000	4403068	4403068	
59242	60062974	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	29.06.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	22.07.2011	779449	KCC KCP	800000	779449	779449	
59254	60063007	3 UR	UR	Veřejný	Podtl.	2011Q3	09.09.2011	25.07.2011	13.09.2011	13.09.2011	13.09.2011	8797024	KCC KCP	7526000	8797024	8797024	
59280	60063102	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	01.06.2011	26.07.2011	26.07.2011	26.07.2011	26.07.2011	239511	KCC KCP	239511	239511	239511	
59369	60063290	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	01.07.2011	03.08.2011	03.08.2011	03.08.2011	03.08.2011	1196344	KCC KCP	1300000	1196344	1196344	
59374	60063298	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	25.01.2011	29.07.2011	29.07.2011	29.07.2011	29.07.2011	1074857	KCC KCP	1074857	1074856.625	1074856.625	
59375	60063299	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	14.07.2011	29.07.2011	29.07.2011	29.07.2011	29.07.2011	798877	KCC KCP	798877	798877	798877	
59470	60063562	3		Veřejný	Podtl.	2011Q3	01.06.2011	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	1356499	KCC KCP	1356499	1356499	1356499	
59486	60063587	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	21.06.2010	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	360924	KCC KCP	1356499	360924	360924.333	
59487	60063588	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	21.06.2010	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	912814	KCC KCP	912814	912814	912814.333	
59488	60063589	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	31.05.2010	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	02.08.2011	1628132	KCC KCP	1628132	1628132	1628132.333	
59555	60063701	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	22.07.2011	05.08.2011	05.08.2011	05.08.2011	05.08.2011	691664	KCC KCP	691664	691664	691664	
59578	60063736	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	15.07.2011	05.08.2011	05.08.2011	05.08.2011	05.08.2011	1056304	jin KCC	1056304	1056304	1056304	
59580	60063751	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	07.08.2011	12.08.2011	12.08.2011	12.08.2011	12.08.2011	198749	KCC KCP	198749	198749	198749.1719	
59701	60063936	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	14.07.2011	09.08.2011	09.08.2011	09.08.2011	09.08.2011	58447	KCC KCP	58447	58447	58447	
59788	60064091	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	11.07.2011	12.08.2011	12.08.2011	12.08.2011	12.08.2011	13283616	KCC KCP	14100000	13283616	13283616.307	
60000	60064281	3 JŘBU	JŘBU	Veřejný	Podtl.	2011Q3	28.07.2011	19.08.2011	19.08.2011	19.08.2011	19.08.2011	3396393	KCC KCP	3396393	3396393	3396393.171	

List Rizikové zakázky kopíruje strukturou podkladovou databázi a obsahuje identické detailní informace o jednotlivých zakázkách a zadavatelích. Doporučujeme využít tyto informace při detailnější analýze vygenerovaného souboru rizikových zakázek. Zdůrazňujeme, že ne všechny zakázky musí mít nutně rizikový charakter.

List Rizikové zakázky dále obsahuje jednak IČO zadavatelů a také průměrné hodnoty všech kritérií na úrovni zadavatelů. Pokud bylo zvoleno pouze jedno kritérium, pak pouze jeho hodnoty lze považovat za extrémní. Hodnoty ostatních kritérií lze považovat pouze za informativní. Nicméně mohou sloužit k tomu, aby uživatel zjistil, zda u určitých zadavatelů nejsou kritické hodnoty jim zvoleného kritéria spojené s extrémními hodnotami jiných kritérií. Ukázky extrémních hodnot jednotlivých kritérií včetně interpretace hodnot kritérií jsou uvedeny v částech 2.2.1 až 2.2.4.

Poslední list Zadané podmínky popisuje historii filtrace a volby kritérií.

Obr. 14 – List Zadané podmínky

	A	B	C	D
1	Zvolená filtrace			
2	Typ oznám	Všechny proměnné		
3	Kvartál zad	Všechny proměnné		
4	Druh zakáz	Stavební práce		
5	VZ financ.	Všechny proměnné		
6	CPV úroveň	Všechny proměnné		
7				
8	Zvolená kritéria			
9	Počet nabí	Méně nebo	15	
10				

V obr. 14 je možné zkontrolovat a následně uložit všechny podmínky generování seznamu rizikových zakázek – tj. podmínky filtrování a zadaná kritéria, včetně zadaných percentilů.

2 Jak správně volit filtrovací proměnné a kritéria?

V první kapitole jsme popsali, jak technicky používat aplikaci ADRZ. V této kapitole přinášíme doporučení, jak správně filtrovat zakázky a volit kritéria, která reflektují typy rizikového chování zadavatelů.

2.1 Volba filtrovacích proměnných – podrobný popis

Po spuštění aplikace a nahrání datové základny (kapitoly 1.1a 1.2) přichází první krok, který je velmi důležitý při generování seznamu rizikových zakázek. Jde o zvolení takzvaných filtrovacích proměnných (technický postup popsán v části 1.3 v předchozí kapitole). Filtrování databáze má především význam v tom, že uživatel má možnost zredukovat databázi na skupinu veřejných zakázek, která ho z věcného i časového hlediska zajímá. Detailním filtrováním databáze lze zvyšovat homogenitu a porovnatelnost zakázek ve zkoumaném vzorku. Seznam filtrovacích proměnných je autory zdůvodněn hlavním textu Metodiky.

Filtrovací proměnné a jejich realizace lze kombinovat. Je ovšem nutné vzít na vědomí, že čím bude podkladová databáze zredukována na menší celek, tím budou výsledky méně věrohodné. Pro zamezení extrémním případům je do systému ADRZ zabudován automatický blok. Ten spočívá v tom, že vyfiltrovaná databáze musí obsahovat porovnání minimálně 32 zadavatelů s minimálně třemi veřejnými zakázkami.

Nevhodná volba filtrování může však také ohrozit samotný proces generování rizikových zakázek. Proto v této části podáváme metodický návod, jaký postup zvolit. Předem upozorňujeme, že hlavní problém spojený s filtrováním je zvolení příliš restriktivních podmínek. Výsledkem je příliš malý soubor porovnávaných zakázek i zadavatelů, který nebude sloužit jako dostatečný podklad pro analýzu.

Pro účely této metodiky jsme rozdělili filtrovací proměnné do dvou skupin:

2.1.1 Filtrovací proměnné povinně volitelné

Uživatel musí použít tyto proměnné u tvorby každého seznamu rizikových zakázek. Povinně volitelné filtrovací proměnné jsou následující:

Typ oznámení

Z této proměnné lze vyvodit, jaký typ zadavatele zadal veřejnou zakázku (veřejný a sektorový). Předpokládáme, že většina uživatelů bude volit především veřejné zadavatele.

Kvartál zadání veřejné zakázky

Tato filtrovací proměnná slouží k filtraci základní databáze na základě časového období. Uživatel by měl zvolit minimálně čtyři kvartály, které nutně nemusí následovat po sobě, ale nejlogičtější postup je zvolit právě postupné kvartály. Minimální délka jednoho roku zaručí relativní dostatek pozorování. Doporučujeme však využít i delší časové období a to přibližně dva až tři roky.

Druh veřejné zakázky

U této filtrovací proměnné uživatel zvolí, zda daná zakázka jsou stavební práce, dodávky nebo služby. Každý z těchto segmentů VZ je velmi specifický, proto by je neměl uživatel kombinovat. Pro stavební práce, dodávky i služby mohou být použity různá kritéria pro detekci rizikového chování, tato kritéria jsou popsána v části 2.2.

2.1.2 Filtrovací proměnné volitelné

V této části popisujeme filtrovací proměnné, které uživatel může použít pro filtraci databáze veřejných zakázek, ale není to nutná podmínka pro získání vypovídajícího seznamu rizikových zakázek. Filtrovacími proměnnými v této části je členění zakázek podle kódu CPV a podle toho, zda byly zakázky financované z fondů EU.

Klasifikace VZ podle CPV kódu na 1. úrovni agregace

Pomocí této filtrovací proměnné je možné přesněji specifikovat předmět veřejných zakázek, ze kterých se bude vytvářet seznam potenciálně rizikových zakázek. CPV na úrovni 1 (jejich úplný výčet je v příloze 2) však přináší příliš podrobné členění, proto navrhujeme, aby uživatelé používali kombinace CPV kódů, které zaručují jak relativní věcnou homogenitu, tak relativní dostatek pozorování pro generování seznamu rizikových dodavatelů. Tab. 2 prezentuje možnosti, jak je možné CPV kódy seskupovat do skupin, ve kterých budou mít VZ dostatečnou homogenitu, co se týče obsahu a zároveň bude mít vzorek zakázek dostatečné množství pozorování.

Tab. 2: Možnosti seskupování zakázek podle kódů CPV na úrovni 1

Kategorie	CPV úroveň 1 – první dvoučíslí CPV kódu
Stavebnictví	Stavební konstrukce a materiály pomocné výrobky pro konstrukce (mimo elektrické přístroje) - 44, Stavební práce – 45, Architektonické, stavební, technické a inspekční služby – 71
Doprava	Přepravní zařízení a pomocné výrobky pro přepravu - 34, Přepravní služby (mimo přepravu odpadů) - 60, Pomocné a doplňkové dopravní služby; provozování cestovních agentur – 63
Strojírenské produkty	Zemědělské stroje - 16, Elektrické strojní zařízení, přístroje, zařízení a spotřební materiál, osvětlení - 31, Laboratorní, optické a přesné přístroje a zařízení (mimo skel) - 38, Průmyslové stroje - 42, Stroje pro hlubinné a povrchové dobývání a stavební stroje – 43
Informatika a telekomunikace	Kancelářské a počítačové stroje, zařízení a potřeby mimo nábytek a balíky programů - 30, Rozhlas, televize, komunikace, telekomunikace a související zařízení - 32, Balíky programů a informační systémy - 48, Poštovní a telekomunikační služby - 64, Informační technologie: poradenství, vývoj programového vybavení, internet a podpora - 72
Medicínské vybavení	Zdravotnické přístroje, farmaceutika a prostředky pro osobní péči - 33
Přírodní zdroje	Produkty zemědělství, hospodářské produkty, produkty akvakultury, lesnictví a související produkty - 03, Produkty těžebního průmyslu, kovové suroviny a související produkty - 14, Potraviny, nápoje, tabák a související produkty - 15, Chemické výrobky - 24, Shromážděná a upravená voda – 41
Energetika	Ropné produkty, paliva, elektrická energie a ostatní zdroje energie - 09
Lesnictví a zemědělství	Zemědělské, lesnické, zahradnické služby a služby v oblasti akvakultury a včelařství – 77
Kancelářský materiál	Tiskařské výrobky a související produkty - 22, Kancelářské a počítačové stroje, zařízení a potřeby mimo nábytek a balíky programů - 30, Nábytek (včetně kancelářského), zařízení interiéru, domácí spotřebiče (mimo osvětlení) a čisticí prostředky - 39
Oděvy, obuv a jiné vybavení	Oděvy, obuv, brašnářské výrobky a doplňky - 18, Usně a textilie, plastové a pryžové materiály - 19, Bezpečnostní, hasičské, policejní a ochranné vybavení - 35, Hudební nástroje, sportovní zboží, hry, hračky, materiál pro řemeslné a umělecké práce příslušenství - 37
Zdravotní, sociální a vzdělávací služby	Vzdělávání a školení 80, Zdravotní a sociální péče - 85, Rekreační, kulturní a sportovní služby 92, Jiné služby pro veřejnost, sociální služby a služby jednotlivcům 98

Kategorie	CPV úroveň 1 – první dvoučíslí CPV kódu
Právní, poradenské a jiné komerční služby	Pohostinství a ubytovací služby a maloobchodní služby 55, Finanční a pojišťovací služby 66, Realitní služby 70, Výzkum a vývoj a související služby - 73, Obchodní služby: právní, marketingové, poradenské služby, nábor zaměstnanců, tiskařské a bezpečnostní služby – 79
Technické služby	Opravy a údržba - 50, Instalační a montážní služby (mimo programového vybavení) - 51, Služby vztahující se k ropnému a plynárenskému průmyslu - 76, Kanalizace, odstraňování odpadu, čištění a ekologické služby – 90
Jiné služby	Administrativa, ochrana a sociální zabezpečení - 75, bez udaného CPV

Zdroj: http://wiki.zindex.cz/doku.php?id=cpv_ciselniky, vlastní úprava

Financování z fondů EU

Tato filtrovací proměnná umožňuje vyfiltrovat zakázky podle toho, zda byly financovány z prostředků EU nebo ne. Tento filtr doporučujeme používat pouze ve výjimečných případech. Nedoporučujeme kombinovat s CPV kódem na 1. úrovni, jelikož se podkladová databáze příliš redukuje a počet relevantních zadavatelů bude příliš malý.

2.2 Volba kritérií rizikového chování

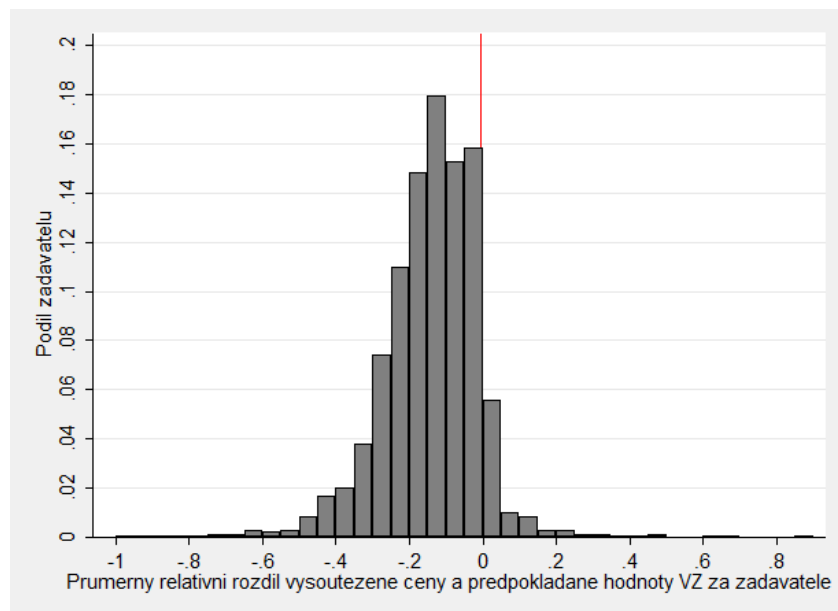
Každé z kritérií, které lze zvolit, je spojeno s určitým typem rizikového chování. V této části zjednodušeně popisujeme jednotlivá kritéria a předkládáme určité doporučení k jejich použití. Je nutné předem zdůraznit, že ani jedno z kritérií negarantuje, že bude identifikované nekalé nebo nezákonné jednání. ADRZ slouží především k identifikaci zvýšené pravděpodobnosti přítomnosti rizikového chování.

Samotná implementace volby kritérií je provedena ADRZ ve dvou krocích. V prvním kroku se vybírá pomocí kritérií seznam potenciálně rizikových zadavatelů, kteří se systematicky chovají nestandardně. V druhém kroku jsou vybrány samotné rizikové zakázky a to ze seznamu všech zakázek přiřazených k rizikovým zadavatelům. K finálnímu výběru zakázek jsou použita ta samá kritéria i jejich percentilové hodnoty jako k výběru rizikových zadavatelů.

2.2.1 Rozdíl odhadované hodnoty a vysoutěžené ceny (v ADRZ je „rozdíl cen“)

Toto kritérium v sobě zahrnuje informaci o rozdílu odhadované hodnoty VZ a vysoutěžené ceny. Zakázky, které jsou pomocí tohoto kritéria detekovány, mají menší procentní rozdíl odhadované hodnoty VZ a vysoutěžené ceny než je hodnota zadaného percentilu v souboru. To může indikovat, že dochází k častému plýtvání s veřejnými prostředky a to kvůli nedostatečné nebo zmanipulované soutěži. Pokud hodnota tohoto kritéria je například -0,1, tak to znamená, že daná zakázka má o deset procent nižší vysoutěženou cenu než odhadovanou. Hodnota kritéria se používá jak v prvním kroku k výběru rizikových zadavatelů, tak v druhém kroku k výběru rizikových zakázek ze všech zakázek přiřazených k rizikovým zadavatelům.

Volba percentilů: Pro toto kritérium jsou předurčeny hraniční percentily 75, 80, 85, 90. Čím vyšší percentil se zvolí, tím rizikovější budou zadavatelé v generovaném seznamu. Pro lepší přehled o distribuci relativního rozdílu cen v databázi uvádíme následující histogram, kde na horizontální ose jsou průměrné hodnoty relativního rozdílu odhadované a vysoutěžené ceny na úrovni zadavatelů a na vertikální ose podíl zadavatelů.

Červená hraniční čára značí hodnotu devadesátého percentilu, který má hodnotu -0,004. Jinými slovy přibližně deset procent zadavatelů zadávalo své zakázky v průměru s vyšší vysoutěženou cenou než předpokládanou hodnotou. Uživatel tuto

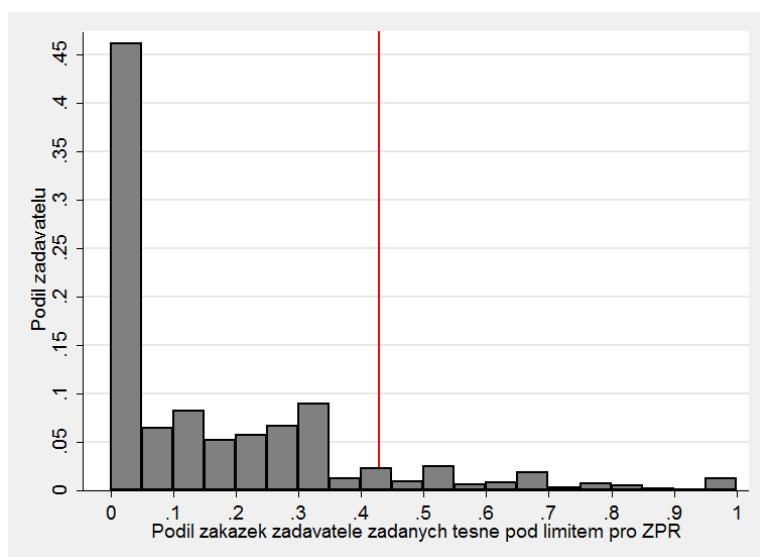
statistiku nemusí znát, uvádíme ji pro informaci a lepší orientaci ve výsledcích. Výsledný seznam zakázek má rozdíl cen právě nad hranicí zvoleného percentilu.

Použití: Kritérium *Rozdíl cen* považujeme za takzvané souhrnné. To znamená, že je možné ho použít u všech typů vyfiltrovaných zakázek.

2.2.2 Předpokládaná hodnota VZ nastavená těsně pod limitem pro zjednodušené podlimitní řízení (v ADRZ „Podlimitní zakázky“)

Kritérium *Podlimitní zakázky* indikuje manipulaci předpokládané hodnoty zakázky těsně pod limit pro zjednodušené podlimitní řízení. Tato manipulace může znamenat, že zadavatel schválně dělil zakázky na menší části, případně vybral nevhodného dodavatele netransparentním výběrovým řízením. Například hodnota 0,2 znamená, že daný zadavatel zadal 20 procent zakázek těsně pod limitem. Hodnota kritéria se používá v prvním kroku k výběru rizikových zadavatelů. V druhém kroku jsou při výběru rizikových zakázek ze všech zakázek rizikových zadavatelů vybrány pouze ty zakázky, které jsou označeny jako těsně podlimitní.

Volba percentilu: Čím vyšší (75, 80, 85, 90) percentil uživatel zvolí, tím častěji manipulují zadavatelé s předpokládanou hodnotou zakázek těsně pod limit. V následujícím histogramu ukazujeme rozdělení hodnot průměrného podílu zakázek zadaných těsně pod limitem. Hodnota 90. percentilu je 0,42, to znamená, že deset procent zadavatelů má více než 42% procent svých zakázek zadaných těsně pod limitem. Uživatel tuto statistiku nemusí znát, uvádíme ji pro informaci a lepší orientaci ve výsledcích.

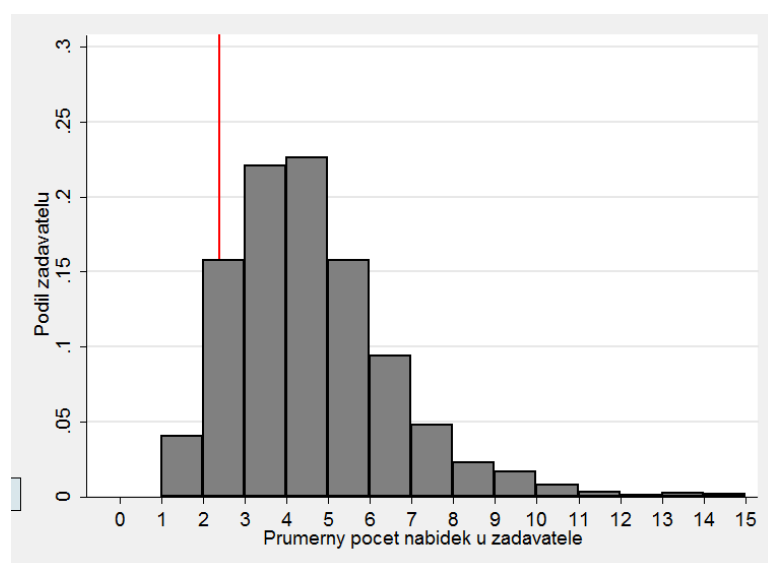

Použití: Manipulace se týká především stavebních zakázek a služeb. Proto nedoporučujeme toto kritérium používat pro dodávky. Pro případné kombinace s jiným kritériem je vhodný především *Rozdíl cen*.

2.2.3 Nízký počet nabídek v řízení (v ADRZ „Počet nabídek“)

Kritérium *Počet nabídek* v sobě zahrnuje riziko výběru dodavatele z příliš malého počtu přihlášených dodavatelů do soutěže. Zadavatelé identifikovaní tímto kritériem vybírají příliš často vítěze z malého počtu nabídek v soutěži. Příklad hodnoty tohoto kritéria je 4,5, což znamená, že zadavatel měl v průměru 4,5 nabídek na jednu zadanou zakázku. Hodnota kritéria se používá jak v prvním kroku k výběru rizikových zadavatelů, tak v druhém kroku k výběru rizikových zakázek ze všech zakázek přiřazených k rizikovým zadavatelům.

Volba percentilu: Vybírá se z percentilů 25, 20, 15 a 10. Čím nižší percentil, tím častěji zadavatelé vybírají dodavatele z menšího počtu účastníků řízení. Čím vyšší percentil, tím bude vygenerován větší počet zadavatelů. Níže uvedený histogram ukazuje rozdělení průměrného počtu nabídek u zakázek zadavatelů. Červená hranice ukazuje hodnotu 10. percentilu, jehož hodnota je 2,3. To znamená, že 10 procent zadavatelů dostává v průměru u svých zakázek méně než 2,3 nabídek na zakázku. Výsledný seznam rizikových zakázek má též nižší počet nabídek, než je tato hodnota.

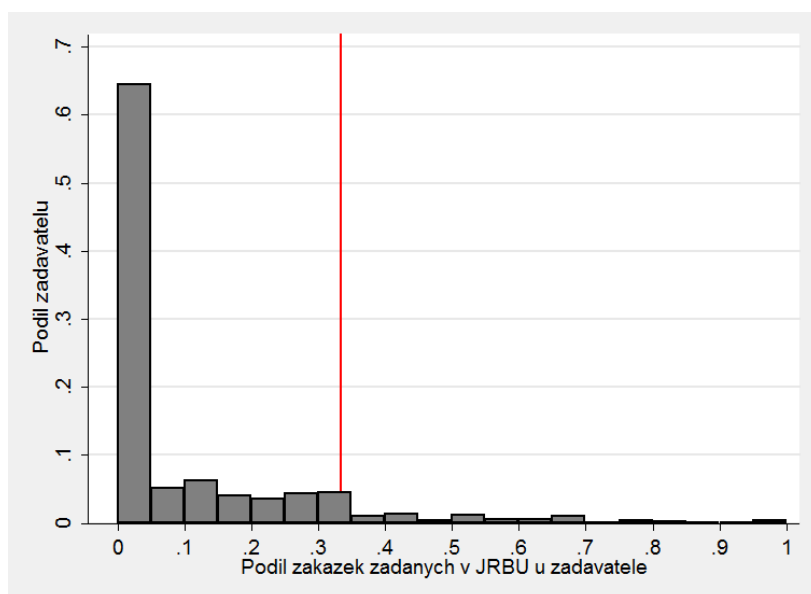

Použití: Toto kritérium lze použít zejména u dodávek a služeb. Lze kombinovat např. s *Rozdílem cen*.

2.2.4 Excesivní počet zakázek v jednacím řízení bez uveřejnění (v ADRZ „JŘBU“)

Kritérium JŘBU poukazuje na příliš časté používání jednacého řízení bez uveřejnění. Zadávání zakázek v tomto řízení je často spojováno s netransparentností a ve finále s nevhodným výběrem dodavatele. Též je často spojováno s vysokou cenou zakázek. Příklad hodnoty tohoto kritéria je 0,2. Toto číslo je možné interpretovat jako, že zadavatel v průměru zadal 20 procent zakázek v JŘBU. Hodnota kritéria se používá v prvním kroku k výběru rizikových zadavatelů. V druhém kroku jsou při výběru rizikových zakázek ze všech zakázek rizikových zadavatelů vybrány pouze ty zakázky, které jsou zadány v JŘBU.

Volba percentilu: Vybírá se z percentilů 75, 80, 85 a 90. Histogram, který je uvedený níže ukazuje rozdělení hodnot průměrného podílu zakázek zadanych v JŘBU v souboru zadavatelů. Hodnota 90. percentilu je 0,33, což znamená, že deset procent zadavatelů zadalo více jak 33 procent svých zakázek v JŘBU. Uživatel tuto hodnotu nemusí znát, uvádíme ji pro informaci a lepší orientaci ve výsledcích. Výsledný seznam zakázek obsahuje pouze zakázky vysoutěžené v JŘBU, které jsou zadány právě vybranými rizikovými zadavateli.

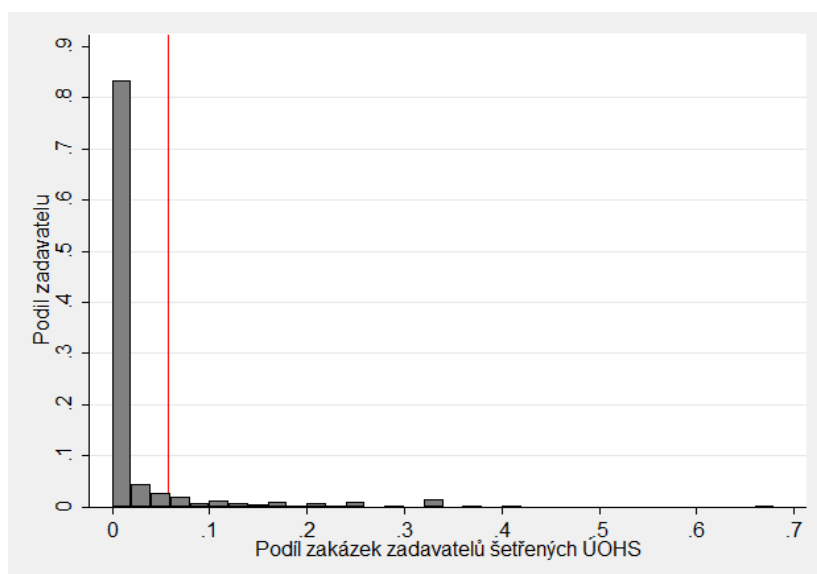

Použití: Nejvhodnější použití kritéria je u služeb a stavebních prací. Je možné kombinovat s kritériem Počet nabízejících a Rozdílem cen.

2.2.5 Velký počet zakázek šetřených ÚOHS (v ADRZ „Šetřeno ÚOHS“)

Kritérium šetřeno ÚOHS poukazuje u jednotlivých zadavatelů na příliš časté šetření zakázek Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Šetření zakázek ÚOHS je spojováno s porušováním svobodné soutěže mezi dodavateli, případně s takovým výběrem nejvhodnější nabídky, který není proveden transparentním způsobem bez diskriminace uchazečů. Příklad hodnoty tohoto kritéria je 0,2. Toto číslo je možné interpretovat tak, že z veřejných zakázek vypsanych daným zadavatelem jich bylo 20 procent šetřených ÚOHS. Hodnota kritéria se používá v prvním kroku k výběru rizikových zadavatelů. V druhém kroku při výběru rizikových zakázek ze všech zakázek rizikových zadavatelů jsou vybrány pouze ty zakázky, které byly šetřeny ÚOHS.

Volba percentilu: Vybírá se z percentilů 75, 80, 85 a 90. Histogram, který je uvedený níže, ukazuje rozdělení hodnot průměrného podílu zakázek šetřených u ÚOHS v souboru zadavatelů. Hodnota 90. percentilu je 0,09, což znamená, že u deseti procent zadavatelů bylo více než 9 procent jejich zakázek šetřeno ÚOHS. Uživatel tuto hodnotu nemusí znát, uvádíme ji pro informaci a lepší orientaci ve výsledcích. Výsledný seznam zakázek obsahuje pouze zakázky rizikových zadavatelů, které byly šetřeny ÚOHS.

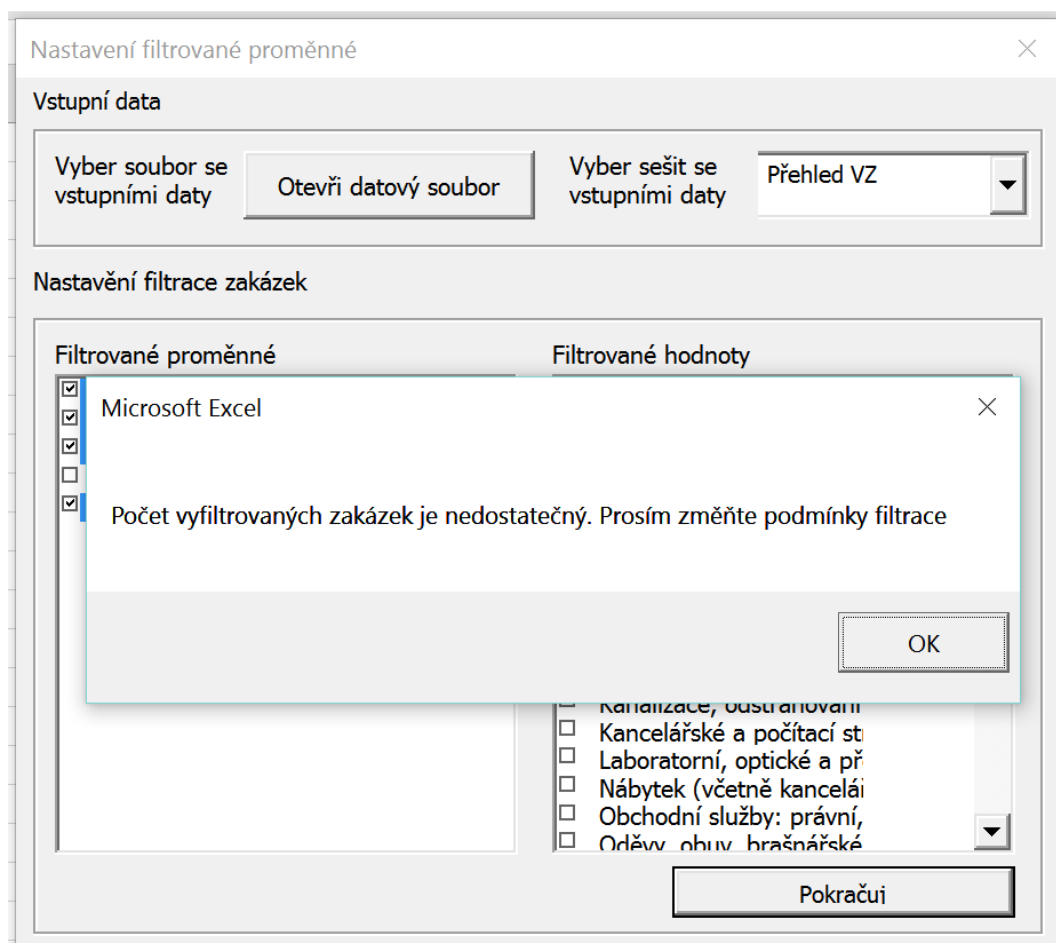
Použití: Nejvhodnější použití kritéria je u zakázek na stavební práce. Je možné kombinovat buď s kritériem Počet nabízejících nebo s kritériem Rozdíl cen.

3 Příklady nejčastějších problémů při využívání ADRZ

3.1 Vzorek zakázek po vyfiltrování vykazuje příliš málo pozorování

Jestliže dojde k filtraci takovým způsobem, že počet zakázek poklesne příliš, pak se objeví okno, které upozorňuje na tento fakt a nedovolí uživateli pokračovat.

Obr. 15 - Aplikace ADRZ – Chybové hlášení při nedostatečném počtu zakázek

Pokud tedy dojde k tomuto jevu, navrhuje následující opatření.

- **Rozšířit období pro výběr zakázek**

Je možné, že uživatel zvolil příliš krátké časové období. Proto doporučujeme rozšířit zvolené období minimálně na dva roky, případně na tři roky.

- **Zvolit více CPV kódů.**

Pokud uživatel zvolil některý z kódů CPV, je možné, že tento segment zakázek je příliš malý na analýzu hromadných dat. Proto doporučujeme například

spojit více obsahově podobných CPV kódů (viz. Tab. 2) nebo přejít na vyšší úroveň, to znamená na členění VZ podle druhu zakázek.

3.2 Seznam rizikových zakázek je příliš málo početný

Pokud je výsledný seznam rizikových zakázek příliš malý (například méně než pět), není pro identifikaci rizikových zakázek dostatečné množství dat. Příčiny mohou být různé a vyplývají buď z volby příliš restriktivních filtrovacích podmínek (pak postupujte dle bodu 3.1), nebo z volby moc restriktivních kritických percentilů, případně z volby příliš mnoha kritérií rizikového chování, které generují nepřekrývající se seznamy rizikových zadavatelů.

V každém jednotlivém případě doporučujeme uvolnění zvolených podmínek. V případě vícečetných kritérií doporučujeme zredukovat jejich počet a zmírnit nastavení kritických percentilů.

3.3 Realizace filtrovacích proměnných se zobrazují neuspořádaně

Pokud se při volbě filtrovacích proměnných ukazují hodnoty těchto proměnných neuspořádaně, lze tomuto problému zabránit tím, že se v podkladové databázi hodnoty filtrovacích proměnných sestupně seřadí.

3.4 Seznam rizikových zakázek je příliš rozsáhlý

V tomto případě je problém opačný k bodům 3.1 a 3.2, což znamená, že byly filtrovací podmínky případně volba percentilů nastaveny příliš volně, a je možné je nastavit restriktivněji. Postupuje se tedy opačně než v bodech 3.1 a 3.2.

(Pozn. autorů: Tato sekce uživatelského manuálu bude doplněna na základě komentářů získaných v zpětné vazbě od uživatelů ADRZ).

Příloha – Kategorizace CPV kódů na 1. úrovni agregace

CPV	CPV úroveň 1
03000000-1	Produkty zemědělství, hospodářské produkty, produkty akvakultury, lesnictví a související produkty
09000000-3	Ropné produkty, paliva, elektrická energie a ostatní zdroje energie
14000000-1	Produkty těžebního průmyslu, kovové suroviny a související produkty
15000000-8	Potraviny, nápoje, tabák a související produkty
16000000-5	Zemědělské stroje
18000000-9	Oděvy, obuv, brašnářské výrobky a doplňky
19000000-6	Usně a textilie, plastové a pryžové materiály
22000000-0	Tiskařské výrobky a související produkty
24000000-4	Chemické výrobky
30000000-9	Kancelářské a počítačové stroje, zařízení a potřeby mimo nábytek a balíky programů
31000000-6	Elektrické strojní zařízení, přístroje, zařízení a spotřební materiál, osvětlení
32000000-3	Rozhlas, televize, komunikace, telekomunikace a související zařízení
33000000-0	Zdravotnické přístroje, farmaceutika a prostředky pro osobní péči
34000000-7	Přepravní zařízení a pomocné výrobky pro přepravu
35000000-4	Bezpečnostní, hasičské, policejní a ochranné vybavení
37000000-8	Hudební nástroje, sportovní zboží, hry, hračky, materiál pro řemeslné a umělecké práce a příslušenství
38000000-5	Laboratorní, optické a přesné přístroje a zařízení (mimo skel)
39000000-2	Nábytek (včetně kancelářského), zařízení interiéru, domácí spotřebiče (mimo osvětlení) a čisticí prostředky
41000000-9	Shromážděná a upravená voda
42000000-6	Průmyslové stroje
43000000-3	Stroje pro hlubinné a povrchové dobývání a stavební stroje
44000000-0	Stavební konstrukce a materiály; pomocné výrobky pro konstrukce (mimo elektrické přístroje)
45000000-7	Stavební práce
48000000-8	Balíky programů a informační systémy
50000000-5	Opravy a údržba
51000000-9	Instalační a montážní služby (mimo programového vybavení)
55000000-0	Pohostinství a ubytovací služby a maloobchodní služby
60000000-8	Přepravní služby (mimo přepravu odpadů)
63000000-9	Pomocné a doplňkové dopravní služby; provozování cestovních agentur
64000000-6	Poštovní a telekomunikační služby
65000000-3	Veřejné služby
66000000-0	Finanční a pojišťovací služby
70000000-1	Realitní služby
71000000-8	Architektonické, stavební, technické a inspekční služby
72000000-5	Informační technologie: poradenství, vývoj programového vybavení, internet a podpora
73000000-2	Výzkum a vývoj a související služby
75000000-6	Administrativa, ochrana a sociální zabezpečení
76000000-3	Služby vztahující se k ropnému a plynárenskému průmyslu
77000000-0	Zemědělské, lesnické, zahradnické služby a služby v oblasti akvakultury a včelařství
79000000-4	Obchodní služby: právní, marketingové, poradenské služby, nábor zaměstnanců, tiskařské a bezpečnostní služby
80000000-4	Vzdělávání a školení
85000000-9	Zdravotní a sociální péče
90000000-7	Kanalizace, odstraňování odpadu, čištění a ekologické služby
92000000-1	Rekreační, kulturní a sportovní služby
98000000-3	Jiné služby pro veřejnost, sociální služby a služby jednotlivcům